

IZHAJA VSAKI DAN

tudi ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 9. zjutraj. Posamične števe se prodajajo po 3 nov. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele števe po 5 nov. (10 stot.).

OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 kolone. CENE: Trgovinske in obrtne oglase po 8 st. mm, smrtne, zahvale, poslanice, oglase denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka nadaljna vrsta K 2. Mali oglasi po 3 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelek uprave „Edinosti“. — Plačuje se izključno le upravi „Edinosti“.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za vse leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbo brez dopolnilne naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: celoletno 12 K 50, pol leta 6 K 50.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“: Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ul. Giorgio Galatti št. 18. Poštno-hranilnični račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Politično društvo Edinost

sklicuje

javni shod

v nedeljo dne 12. decembra

ob 11. uri predpoludne

v gledališčno dvorano „Narodn. doma“.

DNEVNI RED:

Naše zahteve na polju ljudskega in srednjega šolstva.

SLOVENCI Trsta in okolice! Udeležite se tega velevažnega shoda v čim večem številu.

ODBOR

POLITIČ. DRUŠTVA EDINOST.

BRZOJAVNE VESTI.

Industrijski svet.

DUNAJ 8. Na včerajšnji seji V. oddelka industrijskega sveta je bila sprejeta resolucija, s katero se priporoča industrijskemu svetu, naj v glavnem pritrdi pogodbi, sklenjeni med vlado in Avstro-Amerikano glede paroplovne zveze z Južno Ameriko.

O drugem delu dnevnega reda je poročal član Vuković in priporočal razne odredbe v zvezi povzpečevanja vinogradstva v Dalmaciji, Istri in na Goriškem. Priporočal je izlastiti, naj se povzpečuje uraženje vin v notranje avstrijske dežele, naj se daje premije na pridelovanje vina, znižati tarife, ustanovi kletarske družbe itd.

Zastopnik ministerstva za poljedelstvo je izjavil, da sedanja kriza izvira iz nadprodukcije lanskega leta in je izrazil nado, da bo ta kriza kmalu premagana. Vprejeta je bila resolucija, s katero se naproša vlado, naj z vsemi pripravnimi odredbami odpomore stagnaciji razpčevanja vina.

Industrijski svet je vsprejel najni predlog, s katerim se naproša mornariško sekciono vojnega ministerstva, naj čim hitreje naroča že sedaj potrebni material na podlagi obstoječega načrta za mornariško gradnjo.

Poročilo Tafta.

NEW-JORK 8. Poročilo predsednika Tafta je napravilo v zbornici poslancev najugodnejši utis.

Financie Združenih držav. — **Primanjkljaja 34 milijonov.**

WASHINGTON 8. Glasom letnega poročila zakladnega urada zaključni tekoče proračunsko leto brčkone v primanjkljajem 34 milijonov dolarjev. V to pa niso uštetja plačila za panamski kanal in javni dolg. Ustevši te izdatke cenijo primanjkljaj na 73 milijonov. Proračuna za redne izdatke in dohodke za 1910 izkazuje prebitka 36 milijonov. Ako se prišteje stroške za panamski kanal, mesto

prebitka izkaže primanjkljaj 12 milijonov. Za pokritje tega primanjkljaja bo treba izdati bonse ali zakladnice.

Zdravilje belgijskega kralja.

BRUSELJ 8. Kralj Leopold trpi že nekoliko dni sem valed vlažnega vremena na revmatizmu v mišicah. Nasprotno nevarnim poročilom se pa od dobro obveščene strani konstatuje, da se kralj v obče počuti zelo dobro, tako da se danes vsprejel več ministrov in se z njimi več ur posvetoval. Vse druge vesti so pretirane. V zvezi visoki starosti kralja ni v trenutku nobene nevarnosti.

Punt v Nikaragui.

NEW-JORK 8. Glasom vesti iz Puerto Rivas v Nikaragui je prišlo med četami Zelajev in ustaši do hudega boja. Četa Zelajev so bile poražene in so imele sto mrtvih in ranjenih.

Zaplenjene puške in patrone.

LONDON 8. Kakor poroča neki jutrnji list iz Bombaja, so angleške vojne ladije v perzijskem zalivu zaplenile tri trgovske ladije, na katerih je bilo 2850 pušk in 460.000 patron.

Požar v hamburški plinarni.

HAMBURG 8. O požaru v plinarni javljajo nastopne podrobnosti: Okolu 3. ure

popoludne je iz neznanega vzroka eksplodiral gazometer, ki so ga še le gradili in v katerem je bilo že okolu 10.000 m³ plina. Plamen je segel tudi na stari gazometer, v katerem je bilo 40.000 m³ plina in je vžgal streho, tako da se je ista udrila. To je povzročilo, da je eksplodiral tudi ta gazometer. Ognjen stebel, visok več stotin metrov se je dvigal proti nebu. Goreči komadi gazometra in goreči kok so letali daleč na okrog in tudi v pristanišče. — Do 6.15 so umrle štiri osebe, prenešene so v bolnišnico po eksploziji.

HAMBURG 8. Takoj po prvi eksploziji so začeli prenašati ranjence v bolnišnico. Med tem je sledila druga eksplozija. Ker je delavcem radi plamenov zaprta pot po kopnem, morajo bežati po morju. Reševanje delavcev nadaljuje. Bati se je, da je pod razvalinami še drugih mrtvecov. Sodi se je, da je vsaj dvajset mrtvih. Ogenj so že lokalizirali, tako da je možno pričeti z gašenjem notranjih prostorov poslopja. Mestni svet je laui dovolil 14 mil. mark za dogradnjo plinarne.

HAMBURG 8. Doslej je umrlo sedem oseb, ki so jih prenešali v bolnišnico, tako da je doslej 13 žrtv. V bolnišnici je še 16 težko ranjenih.

Šolska debata v mestnem svetu.

Energični nastop naših poslancev.

(Zvršetek včerajšnjega poročila).

Puecher: Ne razume, zakaj se je obrnil dr. Wilfan s svojim pozivom na socialiste. Dosedaj nismo socialisti stterili nič slabega proti Slovincem. Nobenega slov. predloga niso pobijali. Mogoče jim ni prav, ker smo predlagali, da se zahteva od vlade osnutje dveh novih italijanskih srednjih šol, a nismo zahtevali tudi slovenskih. Mi ne znamo točno, kake so zahteve slovenskega proletarijata. Drugače bi bilo seveda, ko bi bili prišli tu notri tudi zastopniki slovenskih proletarcev. A zakaj ste pri volitvah pobijali kandidate dveh slovenskih delavcev in postavili proti istim kandidate meščanskih kandidatov? Vi ne bi bili smeli preprečiti vstop slovenskih socialistov v zbornico, s tem, da ste postavili proti istim narodne kandidate. A možno je, da se spopadamo (Klici na klopek večine: Seveda, val po).

Namob ž njimi, ampak tudi z vami. Ako se pokaže potreba slovenskih šol v mestu, glatlovali bomo za iste. (Hrup in ropot). Predloga Puecherja in Slavika sta padla.

Za slovenske šole v Trstu.

Wilfan: Socialni demokratje se do danes še niso izjavili, kako mislijo o slovenskih šolah v mestu. Da se jim da priliko zato, da zavzamejo jasno stališče, predlagam: Mestnemu odboru se naroči: naj študira vprašanje o osnutu potrebnih ljudskih šol v mestu, v čem številu, kakor bi to odgovarjalo številu slovenskega prebivalstva.

Cerniutz: Socialne demokrate vseh narodov v Avstriji se obdolžuje narodnega izločanja. In vendar ljubimo tudi socialisti vsak svoj narod.

Župan Valerio: Prosim govornika, da ostane pri predmetu, namreč pri šolah. Černiutz: Poslanec Pittoni je rekel te dni v drž. zboru

da je šola najbolje sredstvo narodne borbe. Mi socialisti smo v tem oziru drugega mnenja. Mi socialisti smatramo šole le kot kulturno sredstvo. Nismo alični Slovanom, ki pravijo, da je na njih zemlji še dosti prostora za grobove njih sovražnikov, ali ki pravijo, da se pošlje Italijane preko morja.

Dr. Wilfan: To je obrekovanje! Tega ni nismo nikdar rekli: (Oh!)

Cerniutz: Me veseli, če to ni res. (Hrup.)

Župan Valerio: Prosim govornika, naj ne odgovarja na mekljice.

Cerniutz: Mi socialisti pa ne delimo niti mnenja Italijanov, ki govorijo še o dirjakih, ki rjove po gozdih.

Klici pri Italijanih: To ni res!

Cerniutz: Narodno vprašanje je gospodarsko vprašanje. Isti narodnjaki morajo radi tega trpeti, kot posledica kapitalističnega gospodarstva. Tudi socialisti morajo v svojih zadrgah trpeti na teh posledicah in postopati s svojim osebjem, kakor meščanska podjetja. Rečeno je bilo v parlamentu... Klici: Kaj nas to briga? (Hrup na klopek večine.)

Župan Valerio: Prosim govornika, da ostane pri predmetu. (Nemir in hrup na klopek večine.)

Cerniutz: V Trstu se torej ne more razpravljati o tem predmetu. Gospodje se bojite resnice! (Povzdignem glasom): A mi moramo razpravljati v tej dvorani tudi o narodnem vprašanju. (Udari s pestjo na pult.) Gre se tu za resne in važne moralne interese, o katerih treba razpravljati.

Rečeno je bilo v parlamentu, da je vsa slovenski element umetno importiran. To se je hotelo dokazati z okolnostjo, da so sluga pri državnih obilastih večinoma Slovani. Ali Slovani niso le med državnimi slugi, po-

zablja se popolnoma, da so Slovani tudi v prosti luki, v arsenalu, v delavnicah S. Marco, pri trgovskih trdkah in konečno pri občinski plinarni. Slovane najdete torej v Trstu ne le med državnimi slugi, ampak tudi v vseh drugih poklicih. (En del galerije ploska.) Ne potrebujem odobranja galerije. Govorim tako, kakor mi velja moje prepričanje. Vprašam vas gospodje, čemu morate vzeti v službo Slovence celo v mestnem uradu? Trst mora enostavno delati to, kar delajo vsa velika mesta: Importirati mora od druge elemente, ki so pripravljani, opravljati nizke posle. Tržačana ne bo mogoče nikdar pripraviti do tega, da bi nosil kapo državnih slug. Rajši si bo zaslužil svoj kruh na drug način, kakor da bi hotel prenašati narovo postopanje kakega tujega uradnika. Tudi mesta državnih slug so popolnoma s tujimi elementi, ker primanjkuje domačinov. Ker ni Italijanov, se mora vzeti Slovence, ki prevzemajo rajši nižje službe.

Pa tudi v mestnem svetu je med člani večine ljudi, ki niso rojeni Tržačani. Sam vaš državni poslanec je moral na Dunaju na občinstvo dr. Rybářa priznati, da ni rojen v Trstu. Tudi jaz nisem Tržačan, ali glasovi volilcev mi dajo pravico, da govorim v imenu Tržačanov.

Tu se ne da nič prikrivati. Računati treba z dejanskimi razmerami, dokler smo prisiljeni ostati v tej državi. (Bravo-klici na klopek večine.) Govornik omenja teorijo o mladih in starih narodih. Stari narodi so bolj razviti, imajo večjo kulturo nad drugimi, a mladi, so prisiljeni nositi posledice asimilacije. Stari narodi stanujejo večinoma po mestih, mladi na kmetih. Mladi narodi so odvrti od starih, so pod uplivom njih večje kulture in zato so dajali stari narodi obilježja mestom in njih okolicam in dostikrat tudi celim deželam. Za izglede imamo Dalmacijo, kjer je italijansko plemo, dasi v manjšini, vendar dajalo toliko časa vsem mestom v deželi italijansko obilježje. Dokaz imamo zato na Kranjskem, kjer je dajalo staro nemško plemo skoro vsem mestom nemško lice. Stari pa, zbrani v svojih mestih, so imeli potrebo delavnih rok. Morali so torej vabiti ljudi z dežele v mesto. Ako prebivalstvo na deželi ni bilo istorodno z onim v mestu, je poselalo v mesto tujerodcu element, ki se je pustil enkrat lahko asimilirati.

Jaz sem Italijan in čutim kot Italijan, a resnice ni možno prikrivati. Dokaz za resničnost mojih trditv so imena Slovanov, ki so sprejeli italijansko narodnost.

(Razcovich ugovarja. Klici na klopek Slovincov: Pa ravno Raskovič? Paro sangus!)

Černiutz: (Razcovichu). Mi je žal, da je tako. Tudi jaz bi želel, da bi bili nekoga dne združeni s skupno materjo domovino... (madre patria comune) takrat...

Klici: A-a-a!

Dr. Slavik: A to bi bila vendar Jugoslavija! (Smeh).

Cerniutz: ... utegne biti drugače, a dokler smo tu, moramo računati tudi s Slovani. Asimilacija, ki je bila enkrat lahka, danes ne gre več tako od rok, dežela oddaja vedno več svojega prebivalstva v mesto. To in pa okolnost, da je rokodelca in obrtnika nadomestila tovarna, je povzročilo, da se asimilacija ne vrši več tako lahko. V Trstu pa je postala asimilacija še bolj otežena zbog narodne borbe. Vi sami, gospodje od večine otežujete to asimilacijo z vašimi insulti na račun Slovanov. Ker, oni Slovenec, ki naj bi

PODLISTEK

27

IGRALEC.

ROMAN. - IZ SPOMINOV MLADENIČA.

Ruski spisal F. M. Dostojevskij. Poslovenil R. K.

„Vi pozabljate, da je m—lle Blanche generalova nevesta, dalje da ima miss Pavlina kot pastorka generalova majhnega brata in sestrico, rodno deco generala, ki ju je ta blazni človek popolnoma zanamiral in, kakor se zdi, celo oropal.“

„Da, da! Tako je! Zapustiti otroke, pomenja, jih docela zavreči; ostati — pa, pomenja ščititi njihovo korist in morda rešiti koščke premoženja. Da, da, to je res! Vendar... vendar! O, dobro vem, zakaj je vsem tolikanj mari babulinka!“

„Kdo?“ je vprašal m. Astlej.

„Ona stara čarovnica v Moskvi, ki noče umreti; zaradi česar tudi pričakujejo brzojavke, da je umrla.“

„Seveda, vso pozornost obrača na se! Dedščina je tu glavna stvar! Naj se le objavi oporoka in še tisti hip bo poroka

z m—lle Blanche. Pavlina dobi tudi proste roke, a des Grioux...“

„Nu, kaj des Grioux?“

„A des Griouxu poplačajo dolgove; saj je samo radi tega še tu!“

„Samo? Menite, da je samo radi tega tu?“

„Več ne vem,“ je dejal m. Astlej in uporno utihnil.

„Pa jaz vem, jaz!“ sem izustil razjarjen. „Tudi on čaka dedščine, ker Pavlina dobi doto in ko jo dobi, se vrže takoj Francozu okoli vratu. Vse ženske so take! In ravno najponosnejše se pokažejo kot najnižje sužnice. Pavlina more samo strastno ljubiti in ničesar več! Tako jo sodim jaz. Poglejte jo samo, kadar sedi sama in zamišljena! To je nekaj prednamenjenega, usojenega, prokletega! Spodobna je za vse grozote življenja in strasti... ona... ona... toda kdo me kliče?“ sem hipoma vskliknil. „Kdo kriči?“

Slišal sem klic v ruskem jeziku: Aleksej Ivanovič! Ženski glas, čujete, čujete?“

Ravno tedaj sva se blizala našemu hotelu. Že davno sva, ne da bi opazila, zapustila kavarno.

„Slišal sem ženske klice, toda ne vem koga kličejo; to je v ruskem jeziku. Sedaj

vidim, odkodi prihaja krik,“ je dejal m. Astlej. „To kliče ženska, ki sedi v velikem naslonjaču in katero je odneslo pravkar toliko lakajev do praga. Za njo nesó kovčge, kar pomenja, da je dospel vlak.“

„Toda, zakaj mene kliče? Zopet kriči: glejte, miga miga!“

„Vidim, da miga,“ se je oglasil m. Astlej.

„Aleksej Ivanovič! Aleksej Ivanovič! Za Boga, kakšen tepec vam je to,“ so se razlegali obupni kriki s praga hotela.

Skoro tekla sva k pragu. Stopil sem na teraso in... roke so mi omahnile vsled izumljenja, a noge so mi kakor prirastle h kamenu.

IX.

Na vrhnji terasi široke hotelske lope se je, nesena v naslonjaču po stopnicah, obkrožena po slugah, služabnicah in množicah gostev, postreljivega, hotelskega osobja, v prisotnosti upravitelja hotela samega, prihitevskega vsprejem visokega gosta, ki je došel s takim šumom in hrumom, z lastnim služabništvom in s tolikimi kovčgi in skrinjami, se je šopirila — babica! Da, to je bila ona sama, grozna in bogata sedemdesetletna Antonida Va-

siljevna Tarasevičeva, posestnica in meškova gospa, la baboulinka, radi katere so hitele brzojavke sem in tja, ki je že umirala, a ne umrla, in se sedaj nenadoma, osebno javila k nam, ko sneg na glavo. Pojavila se je, dasi brez nog, nošena kot vedno tekom zadnjih petih let v naslonjaču, toda po svoji navadi bodra, zadržljiva, samozavestna, premo sedeč, glasno in poveljevalno kričeč, vse kregajoč — baš taka, kakoršno sem že imel dvakrat priliko videti od onega časa, ko sem vstopil h generalu kot učitelj. Naravno, da sem stal pred njo ko malik od začudenja. Zapazila me je s svojim risjim očesom v razdalji sto korakov, ko so jo nesli v naslonjaču, me spoznala in poklicala po imenu in očetu, kar si je navadno zapomnila enkrat za vselej. „In to-le so mislili videti v krsti, pokopano in zapustitvo dedščino,“ mi je svignilo po glavi, saj nas ona vse in vse v hotelu preživlja! Toda za Boga, kaj bo sedaj z našimi, kaj bo sedaj z generalom! Se ves hotel nam preobrne!“

(Pride še).

¹⁾ Klicala ga je Aleksej Ivanovič; Aleksej je torej ime, Ivanovič pa očestvo, ker je bil njegov oče Ivan.

sprejel italijansko narodnost, bi moral pozabiti tudi svojo zgodovino, svojo družino, svoj bi pozabiti na vse svoje tradicije, ako bi se hotel asimilirati. Ker le tedaj, ko bi pozabil vse to, bi mu bilo mogoče, da bi prenašal vse vaše insulte. (Ugovarjanje na klopeh večine). Da, gospodje, vspeh te vaše gonje in teh vaših bujkarij se prikazuje pri volitvah. Vi z vašim postopanjem le podpirate Slovence, ki hočejo na vsaki način preprečiti, da bi slovenski delavci zapustili „Narodni dom“, ter šli v „Sede riunite“ in se asimilirali z italijanskimi sodrugi. To isto se vidi tudi na Danaju. Tam je bilo o priliki zadnjega ljudskega štetja 295.000 oseb, ki so bile rojene v čeških krajih. Od teh 295.000 se jih je prijavilo le okoli 95.000 za češki občevalni jezik. Okoli 200.000 je bilo torej že asimiliranih. Med onimi 95.000 Čehi, ki se še niso asimilirali, je bilo 19.000 šolov obveznih otrok, ki so zahtevali češke ljudske šole. Niso jih dobili. Začelo se je gonjo proti Čehom. Danes na Danaju nimajo več 95.000 Čehov, ampak 295.000! Gonja je zbudila h narodni zavesti tudi one druge. (Na klopeh večine se pojavlja nemir. Glasovi: konec).

Puecher: Ne pomagaj nič. Treba razpravljati! Cerniutz: Gospoda! Ako se bo naše mesto razvijalo v sedanjem razmerju, bo šlo leta 1950 568.000 prebivalcev. Do takrat je samo še 40 let! Treba misliti, kje naj vzamemo te nove meščane? Pomisliti treba, da nimamo italijanskega zaledja. To zaledje je reakcionarno, klerikalno, črno in slovensko! Zavarujemo se torej do časa! Vzemimo si za izgled Češko. Tam so zahtevali svoj čas Čehi razdelitev dežele po narodnih okrožjih. Nemci jim niso hoteli dovoliti. Danes zahtevajo to Nemci, a ne privole Čehi! Kaj sličnega bi se utegnilo zgoditi tudi nam. Gospodje: računajmo z dejanskimi okoliščinami in ne živimo z glavo v vreči. In ker slovenski svetovalci zahtevajo, da podamo svojo izjavo, jo podamo jasno in odkrito.

Dr. Wilfan: Torej vendar. Cerniutz: Pri Sv. Jakobu je slovenska zasebna šola, ki ima podružnico na Acquedotto. To šolo vzdržava neko slovensko društvo, a podpira jo vlada. Letos se je vpisalo v to šolo (čita število otrok v posameznih razredih).

Župan Valerio: Prosim govornika, da pove le skupno število.

Cerniutz: Torej v slovensko šolo pri Sv. Jakobu in podružnico na Acquedotto je vpisanih preko 1000 slovenskih otrok. Te otroke poučujejo samo v slovenskem jeziku učitelji, ki sovrzijo italijanstvo. Otrokom se vceplja v šoli sovraštvo do vsega italijanskega. Vprašam vas, ali ne bi bilo bolje, ko bi se pouk vršil slovenski pa tudi italijanski po učiteljih, ki bi bili odvisni od občine, ki bi bili pod nadzorom občine in ne bi sovražili italijanstvo? V interesu italijanstva, v interesu iste asimilacije je, da se da Slovanom slovenske šole, to tembolj, ker si jih lahko napravijo tudi sami in ker jih vlada podpira. (Nemir, razni vskliki). A v teh šolah bi se moralo poučevati tudi italijanski, ker brez poznanja italijanščine ni mogoče živeti v Trstu, v italijanskem mestu, kjer je poznanje italijanskega jezika tako potrebno za življenje, kakor zrak. A če je njegova stranka za slovenske šole v Trstu, to ne dela radi slovenske stranke, ki tega ne zasluži, ampak radi slovenskega proletariata. Slovenci so vedno pobijali vse italijanske zahteve na polju šolstva, zahtevali so slovensko učiteljsko v po večini italijanski Gorici, a bili proti italijanski univerzi v Trstu.

Pridružuje se predlogu dr. Wilfana in ponovi ob enem predlog Pittonija, naj se izvoli mešan odbor, ki bo imel nalogo, rešiti vsa preporna narodna vprašanja.

Dr. Slavik: Trditelj da se zlorablja šole za politične svrhe glede nas Slovencev ne odgovarja resnici. Vsa mi nimamo na občinske šole nobene ingerence. Mi smatramo šolo kot kulturno in ne kot bojno sredstvo. Umeje pa se, da ima večja kultura indirektno za posledico tudi večjo politično moč.

Nikakor ne odgovarja resnici trditelj, da bomo mi Slovani vreči Italijane v morje ali čez morje.

Rascovich: Vaša „Edinost“ tako piše.

Slavik: Nisem onorevole Raskovič. Le berite „Edinost“, pa se bodele prepričali.

Rascovich: Je ne razumim.

Slavik: Bi morali vendar znati jezik svojih dedov. (Smeh).

Mi se samo vpiramo nadvladju Italijanov, želeč, da bi živali mirno eden poleg drugega, a jim nismo nikoli odrekli pravice, da tu bivajo. Klici (na klopeh večine): Hvala lepa!

Slavik: G. Cerniutz obsoja narodno borbo. Mi tržaški Slovenci je ne želimo, a je ne moremo opustiti, ker bi se s tem odpovedali pravicam, za katere se borimo. Italijani se zamorejo odpovedati narodni borbi, ker imajo vse, a Slovani tega ne morejo storiti, ker nimajo ničesar in ničesar ne vdobijo, ako si ne priborijo. Italijani imajo celo privilegije na našo škodo. A ko bi se mi odpovedali borbi, odpovedali bi se s tem svojim pravicam po narodni eksistenci, postali bi Italijani. Svet. Cerniutz podpira sicer naš predlog, a to zato, da bi prišlo slovenske šole v roke Italijanom, da bi jih ti mogli slo-

rebiti kakor sredstvo za asimilacijo za poitalijančevanje.

Cerniutz: Moral sem vendar pripraviti Italijane. (Razni vskliki).

Dr. Slavik: Ko bi bili socialisti pravični, bi morali izjaviti, da podpirajo zahtevo po slovenskih šolah zato, ker so te zahteve pravične, ker imajo Slovenci pravico tu bivati, samostojno, na podlagi materinega jezika razvijati se in Slovenci tudi ostati. Priporočilo, naj se Slovenci ušijo tudi italijanski, je nepotrebno. Tržaški Slovenci se pridno ušijo tudi italijanski, ker vedo, da je v Trstu potrebno poznanje italijanskega, pa tudi slovenskega jezika. (Hrup. Klici: Slovensčina ni ravno potrebna).

Dr. Slavik: Ako ne znate slovenski, je to le škoda za vas. (Hrup, ugovarjanje na klopeh večine.) Sicer skrbite sami za svoj interes, nam gotovo ne škodi, ako vi ne razumete našega jezika. Svet. Cerniutz je pokazal, da bi bil strahotno rad glasoval proti predlogu dr. Wilfana, ker se gre za zahtevo slovenske stranke. Tudi mi zahtevamo slovenske šole za naše otroke, za otroke proletarcev in buržoazijcev. (Klici na klopeh socialistov: Ne za se.)

Dr. Slavik: Ne gospodje, mi ne rabimo več za se ljudskih šol, smo jih že davno absorbirali. (Viharna veselost.) — Očita se nam naša postopanje ob vprašanju italijanske univerze v Trstu. Kaj pa mislite? To bi bilo malo preveč, zahtevati od nas, da bi mi pomagali ojačiti svoje nasprotnike, ki nas tlačijo. Cerniutz: To je vendar stvar pravičnosti.

Dr. Slavik: Ne pravično, a bedasto bi bilo, da bi mi oborožili roko, ki po nas udriha. A kaj bi mi vdobili za to od nas zahtevano pomoč? Ko so se bili začeli slovenski in italijanski poslanci pogajati radi vaučilišnega vprašanja, so tržaški listi takoj naznanili, da Trst ne da Slovanom za privolenje ustanovitvenja italijanske univerze v Trstu ničesar, niti ene šole.

Puecher: To je rekla ena stranka, a ne italijanski narod. (Hrup.)

Dr. Slavik: Oai, ki ta narod zastopajo. Sprejemamo predlog Cerniutza, da se uvedejo pogajanja za rešitev narodnih vprašanj, a vemo že naprej, da bo večina proti temu. Pripravljeni smo se pogajati. A večina odklanja vsako poravnavo. Bodočnost pa kaže, kam vodi ta cesta. To pa vam rečem: Vi svojega ideala nikoli ne dosežete! Trst ne postane nikdar izključno italijansko mesto; kakor si mi ne domišljajemo, da postane izključno slovensko mesto. Trst bo slovensko in italijansko mesto. (Hrup, nemir.) Nadejamo se pa da pride čas, ko se sporazumemo.

Cerniutz je odgovoril dr. Slaviku, da so italijanski liberalci, socialisti o priliki volitev — kljub temu, da imajo skupno narodnost in skupna stremjenja — vendar strastno pobijali, dočim so jih Slovenci „božali“. (Veselo, razni vskliki). Ljudi se sodi po posledicah njih dejanj in ne po dejanjih samih. On ne more dati več kakor en glas.

Pri glasovanju je dobil predlog dr. Wilfana glasove Slovencev in socialistov.

Martini (proti večini): Vaj eden naj bi glasoval z nami.

Ravasini: Niti eden.

Miklavac (Ravasini): A za slovensko šolo v Rocolu boste vendar glasovali?

Ravasini: Anche per quella. (Niti za tisto).

Tudi predlog Cerniutza je dobil le glasove Slovencev in socialistov.

Prihodnja seja drevi (četrtak) ob 7. uri.

O političnem položaju v Avstriji

piše češko-moravski konservativni poslanec dr. Hruban v listih tako-le:

„Naloga „Slovenske enote“ je bila, da strmgolavi sedanji sistem. Zdi se, da se že bližamo temu cilju. Kako se bodo stvari razvijale dalje, tega seveda danes ni možno pozitivno reči, ker gredo mnenja zelo navskriž. Brez dvoma pa pride do drugačnega razvrščanja strank. Kakor izključeno pa je smatrati, da bi se vprašanje češko-nemškega spora moglo rešiti v enem tednu. Na vsak način se ustvari kak modus vivendi, ker razmere same izsilijo to. Težišče situacije leži razdeljen v poljskem klubu, ki se je znatno približal Slovanem. Nadejam se, da — ako na vseh straneh prodre neko gotovo spoznanje — pride v notranje-političnem položaju, do odločitve, ki ne bo pomenjala poslabšanja za češki narod.“

Epilog „veleizdajniškega“ procesa v Zagrebu pred dunajsko poroto.

Danes se prične pred dunajsko poroto razprava proti nemškemu profesorju d-ra H. Friedjungu, ki ga tožijo poslanci hrvatske koalicijske zaradi članka: „Avstro-Ogrska in Srbija“, ki ga je Friedjung priobčil v „N. Fr. Presse“ 24. marca t. l. V tem članku je namreč dr. Friedjung rekel, da so hrvatsko-hercegovaški poslanci delali s srbsko vlado za združitve Hrvatske in Hercegovine s Srbijo in da so za to delo bili plačani iz Beograda. Ta teška obtožba prišla je ravno v času, ko so v Zagrebu sedeli pred sodniki srbski „veleizdajalci“. Dr. Friedjung je torej s svojo denunciacijo hotel kompromitirati celi Hrvat-

sko-hercegovaški narod, posebno pa njegove voditelje.

Ti poslednji so takoj tožili d-ra Friedjunga, da pred sodniki dokaže svojo infamno denunciacijo. Junak pa je izbegaval sodnijo 9 mesecev. In sedaj v zadnjem času je predlagal kakor prič, ki naj dokaže njegove denunciacije — pristaje in voditelje frankovske stranke v Hrvatski: dr. Kršnjavega in frankovskega poslance dr. Horvata. Zlostno je to dejstvo, da hrvatski poslanec pomaga kleveti židovskega agenta! Ali zato bo sijajnejša zmaga pravične hrvatske stvari na Dunaju, kjer ne bodo sodili razni Accurti in Tarabochie.

Poleg d-ra Friedjunga tožili so hrvatsko-hercegovaški poslanci tudi odgovornega urednika „N. F. Presse“ 71-letnega D. F. Kohlerja. Tožitelje zastopa odvetnik dr. Harpner. O tej zanimivi razpravi, ki bo nekaj epilog sodbeni gonji fabriciranih hrv. veleizdajalcev, prinesemo obširnejša poročila.

Dnevne vesti.

Narodno vprašanje v Trstu. Politične razprave, kakor je ta, ki se ta dni razvija v našem občinskem svetu, nahajajo v zgodovini častno in trajno mesto. Naši potomci bodo s hvalečnostjo prelistavali strani zgodovine, ki jo pišemo danes mi, ter bodo priznavali, da so bili heroji njihovi predniki, ki so ob tako težkih razmerah postavljali prve temelje narodni šoli in svobodi prihodnjih slovenskih pokoljenj v Trstu.

„Da nas ni“ — kričijo vsi Italijani beano. Ali, ko se v srcu tržaškega mesta povzdiga glas zastopnikov kacic deset tisoč tržaških slovenskih volitev, in ko ta glas zahteva pravice, zakona, človečnosti, tedaj se proti njemu vzdigujejo „liberalci“ in „socialisti“, ne v imenu liberalizma in socializma za tlačene, ampak v imenu italijanstva proti Slovanstvu! Da, ko že ne morejo zanikavati naše prisotnosti, tedaj nam dovoljujejo, naj živimo, ali ne kakor Slovenci in Slovani, ampak kakor Italijani: asimilirati — to je: poitalijančiti se moramo!

In kdo je tisti „liberalci“, ali „socialisti“, ki nam to pravi? Zlostna jim majka! To so oni, ki so se prvi „asimilirali“, oni, ki so prvi izšli materino mleko in kličejo sedaj tudi nam vsem, da storimo to isto!! To so z ene strani razni Mraki, Cosulich in Rascovich, z druge pa Cerniutzi!! Ali... minoli so časi, ko se je tržaški Slovan suženjsko pokoril svojemu krotitelju, svojemu tiranu. Danes hočemo tudi mi svojo pravico! In mejtem, ko nam slovenski izročil Rascovich kliče: morte o vittoria! (smrt, ali zmaga!), odgovarjamo mi trezno, premišljeno: Slovenci ne sanjajo o izključno slovenskem Trstu. Trst bo italijanski in slovenski. In tistem slovenskemu odpadniku, Cerniutzu, ki nas iz socialističnega tabora, sumničji, kakor da bi vse naše delo v Trstu šlo za tem, „da v naši zemlji pokopljemo svoje nasprotnike Italijane in da jih hočemo pognati preko morja“ — ponavljamo, kar pravimo vedno: „ne izgubljamo nade, da pride čas, ko se bomo mogli sporazumeti!“

* Iz naših poročil o proračunski razpravi morejo razbrati čitatelji, da so posebni komentariji k raznim izjavam italijanskih govornikov skoraj nepotrebni. Takojšnji odgovori slovenskih svetovalcev, ali njihovi mejklici so povedali vse; nam ne preostaja drugo, nego da opetujemo in naglašamo to in ono, da bi si slovensko ljudstvo boljše zapomnilo, česar ne sme nikdar pozabiti.

Glavni govornik socialistov je rekel dobesedno: „Ne vem natančno, kakšne potrebe ima slovenski proletarijat.“ Ali se spominjaš, slovenski delavec, objublj, ki si jih dobival od socialističnih voditeljev, ko so te klicali na volitev za italijanskega sodruga, ki da bo najboljši branitelj tvojih potreb, ki da je tvoj „sodrug“, in da te zato pozna, kakor pozna brat brata?! In ti si, slovenski delavec, glasoval za italijanskega „sodruga“, misleč, da bo on boljše branil tudi tvoje pravice, nego „borghesi“ Gregorini in Rybati. In potem, ko je italijanski sodrug s tvojo pomočjo prišel v parlament, ali v mestni svet, svečano se odreka tebe, ker da te ne pozna!!

* „Sodrug“ Cerniutz je vendar uvidel, da je „sodrug“ Puecher šel predaleč v svoji — odkritosrčnosti. Zato je tudi on hotel reči „iskreno besedo“, ter nas je obdoleževal, da hočemo uničiti in pokopati vse Italijane! Dalje je rekel „sodrug“ Cerniutz, da je slovenski delavec manje nadarjen od italijanskega, da je neumen in pripravljen za vsako najponižnejše delo. Seveda, Farlani, ki prihajajo k nam, so sami „inteligentni“ delavci in najboljši za... metlo in... nižja dela.

* Vendar: glavni smisel Cerniutzevega govora je bil ta-le: Slovenci v Trstu so mlad narod. Tudi oni potrebujejo šol, toda... italijanskimi (ali vsaj z italijanofilskimi) učitelji, ki bi slovenske otroke „asimilirali“ z večino prebivalstva; to se pravi: Slovenci potrebujejo učitelje, ki bodo njihove otroke italijančili! „Sodrug“ Cerniutz zahteva torej, naj obč. svet prevzame nalogo in delo, ki je imajo sicer šole Lege Nazionale!

Da bi pa Italijani dobili še šol: ljudskih, srednjih in vseučilišne — o, za to sta tudi Puecher in Cerniutz!

„In šole za Slovence?“ (dr. Pertot).

„Iščite jih sami!“ (dr. Puecher). Vsaki komentar k tem besedam bi bil odveč.

* Italijanska ljubezen! Italijanska solidarnost! Ta pa je močna in vestranska. „Sodrug“ Cerniutz je rekel, da Slovenci ne morejo zahtevati od njega, internacionalnega socialista — ki pa je Italijan, da bi preveč izbral: komu naj bi poklonil svoje simpatije?! Italijanski in slovenski „meščani“ so njegovi nasprotniki, ali prvi so njegovi sorojaki, vežejo ga z Italijani edinstvo jezika in težnje! Vidiš, slovenski volilec, slovenski delavec! Močnejša je vez jezika in narodnega sorodstva, nego vez, ki se jo krivo imenuje: internacionalno razredno borbo. Cerniutz je poprej Italijan in še le potem — socialist! Cerniutz mora najprej simpatizirati z italijanskimi kapitalisti, in še le potem s slovenskimi delavci! Cerniutz ne izbira: on je za Italijane in proti Slovincem!

* Naj zaključimo z veselo noto, ki krije v sebi dovolj grenkih spominov: Ko je Cerniutz uverjal Italijane, da je njegova duša za njih, je ital. liberalci Rascovich napravil neki mejklic. Cerniutz je rekel na to: Da, kolega Rascovich, jaz bi bil tudi rajše za to, da se mi dva združiva za skupno našo matro patrio (mater domovino)!

Dr. Slavik je pripomnil na to: Bravi, ker ta bi bila — Jugoslavija!! Ko je ob drugi priliki Rascovich rekel, da ne treba čitati „Edinosti“, ker da je ne razume, mu je priporočal dr. Slavik: Vendar bi se morali naučiti jezika svojih prednikov!

Tableau!

Socialisti tržaški in slovenska ljudska šola v tržaškem mestu. Socialistični svetovalec Černivec (Cerniutz) je v predinočnji seji mesnega sveta v debati o slovenskem ljudskošolskem vprašanju skušal, kakor se pravi, prižgati jedno svečo Bogu in jedno hudiču. Izjavil je sicer, da bo glasoval za dotični predlog slovenske manjšine, in s tem je seveda ugodil njej — ali to izjavo je obrazložil ravno v odločilni točki z razlogi, ki so morali ugajati tudi najbolj slavofobnim Italijanom. Slovenske šole za slovenske otroke tudi v mestu — to zahteva tudi Černivec, toda ne morda zato, ker je to pravično ampak, ker se ravno na ta način (po Černivcem zagotovilo) najlaže doseže, kar je tudi socialističnim mestnim svetovalcem kakor Italijanom prva skrb, namreč: poitalijančevanje slovenskih otrok in obranitev „italijanskega značaja“ tržaškega mesta. Izvajanje „mednarodnega“ socialističnega Černivca je bilo v tej točki naravnost predavanje o umetnosti, kako bi se najsijurneje poitalijančevala slovenska deca v tržaškem mestu. Seveda ni sodrug Černivec rabil besede „poitalijančevanje“, ampak se je raje posluževal blagovnočnega evfemizma „asimilacija“. V slovenskih ljudskih šolah, če bodo občinske, bo po mislih in željah internacionalca Černivca občina, torej italijanska gospodovalna stranka, lahko uveljavila svoj duh, potem sebi prijaznih učiteljev vcepljala učencem načela in čustva, ki bodo njej po godu! Zato je vsem narodom jednako pravični internacionalc Černivec (Cerniutz) za slovenske ljudske šole v našem mestu.

S stališča politične oportunisti je bil način, kakor je svetovalec Černivec obrazložil svoje in svojih somišljenikov postopanje, morda primeren. Umejeemo težavnost njegovega položaja in moramo končno sodbo o tem, da-i je označeni način bil zanj oportun, prepustiti njemu: samo temu moramo oporekati, odločno zanikati, da bi bil njegov nastop ob vprašanju o pravičnosti naše ljudskošolske zahteve in o krivici tistih onih, ki jej nečesto zadostiti, odločen in odkritosrčen! Ne, o tej točki svetovalec Černivec ni govoril s smelo iskrenostjo, ampak se je izognil kakor mačka vrele kaše. Za nastop za pravično slovensko ljudsko šolsko vprašanje bi bile socialističnemu, če tudi neslovenskemu govorniku pristojale namesto tako dolgovernih, raje kratke, pa odločne besede. Njegovo opravičevanje, češ: nisem Slovenec, da bi se za Slovence razgrev, ne stoji. Za pravično stvar tuje narodnosti ni treba ljubezni do te narodnosti, ampak zadostuje ljubezen do pravice! Te ljubezni socialistični govornik v predinočnjem svojem govoru ni pokazal v obilni meri.

Obiskovalec galerije.

Ave matre patrio. Včerajšnji italijanski protestni shod v toledovnici v ulici della Valle je bil velikanski fiasco za Italijane. Shoda se je udeležilo okoli 600 oseb. Med temi je bilo več kot polovico eredejsolecev. Bili so vmež 12-letni otroci. Po shodu se je podalo kakih 200 ljudi na Veliki trg. Redarji so potisnili demonstrante tam, kamor spadajo, namreč v — staro mesto!

Neki naš človek je poslušal sledeči razgovor, ki ga je vodila neka skupina Italijanov:

A. Danes pa smo res doživeli hasko s svojim protestnim shodom.

B. In to demonstracijo! To je naravnost sramotno! Tako malo redarjev je bilo, pa se nismo upali prodrati kordona. To je strahopetnost.

C. Da, res je, Slovani imajo prav, da nas tepejo.

Dalje naš človek ni poslušal; šel je naprej, a ko se je čez nekoliko časa obrnil, je videl, kako so se dotičniki razhajali, s pove-

šani glavami, tako, kakor da bi hoteli reči: Ave madre patria, morituri te salutant. (Zdrava mati domovina, umirajoči te pozdravljajo).

Aretirani so bili, ker so se zoperstavliali redarjem in radi raznih vzklikov: Marij Piacentini star 17 let, iz Trsta, privatni uradnik, stan. v ulici Giov. Boccaccio 11, Josip Bonea, 20-letni sobni slikar, iz Trsta, stan. v ulici Madonnina 4, Elij Levi, 15 let star, iz Zadra, privatni uradnik, stan. v ul. Farneto 5, Gustav Hribar (puro sauge!) 17-letni mehanik, iz Trsta, stan. v ul. Olmo 2.

Slovenščina na državnih šolah v Trstu Interpelacija državnega poslanca dr. Rybáře o pouku slovenščine na c. kr. nemških ljudskih in meščanskih šolah kaže, kako zavezana je uredba šol na Primorskem in v Trstu še posebej. Že to samo, da morajo Slovenci svoje otroke siliti v nemške šole ter tam celo prosjčiti za vstopom; že to je škandal kulturne države. Da pa se v teh šolah tako ravna s slovenščino kakor svinja z mehcom, to pa je rekord — nemške pedagogike v Avstriji.

Torej otroke petih šolskih razredov, t. j. v dobi od 8 in do 13 let ali 9 in 14 let tlačijo tam skupaj kakor v kaki hribovski jedrcazrednici! In to imenujemo modernno šolo v mestu, kakoršno je Trst! Ali imajo vladni pedagogi tako malo popra v glavi, da ne vedo, da imata 8- in 13-letni deček različno obzorje, različno smer misli?!

In tudi učiteljev in učiteljic, ki bi bili izprašani v slovenščini ni zadostno. To je znana stvar. Vemo slučaj, ko se nista mogla učitelj teh šol in oče-delavec pogovoriti med seboj, ker je učitelj govoril samo nemško, oče učenca pa samo slovensko. V takih slučajih nastopa v teh šolah jezikovno najbolj kvalifikovana oseba — c. kr. šolski sluga! Živela nemška pedagogika c. kr. šolskih slug! — In zakaj ni na teh šolah slovenščine večših učiteljev? Naslednji primer nam pojasni to prашanje. Pred več leti je prošil neki nametništveni uradnik, ki je sedaj že mrtev, tedanjega deželnega šolskega nadzornika Swida, naj v sprejem na nemško šolo njegovo hčerko, ki je ravno dovršila svoje študije na mariborskem samostanskem učiteljskem, (torej na zavodu, kjer se gotovo nemščina ne zanemarija) in sicer dovršila tako dobro, da jej je le eden red manikal do odlike. A kaj je rekel slabi Swida? Ne morem, ker na nemške šole v sprejemamo samo učitelje in učiteljice, ki so z odliko dovršili svoje študije. In v državni službi osiveli in kmalu na to v službi umrli uradnik-Slovenec je moral poslati svojo hčerko s službo na slovenski Krae, na nemške državne šole pa jemljejo praj in slaj tudi take učitelje in učiteljice, ki kak izpit tudi dvakrat delajo, samo da so rojeni ali pa vsaj namišljeni Nemci.

Ne pričakujemo pa mnogo uspeha od interpelacije posl. dr. Rybáře, posebno kar se tiče nadzorstva tega pouka. Mislimo, da je jasno, da mora uradni predstojnik umeti vsaj toliko, kolikor podrejeni uradnik, ako se od prvega hoče zahtevati, da nadzira delo drugega. In to je na nemških državnih ljudskih šolah v Trstu nemogoče. Kako naj ravnatelj šole strogo nadzoruje svojega podrejenega učitelja slovenščine, ko sam niti besedice slovenski ne ume? Poznamo smo nekoga budućnega srednješolskega profesorja slovenščine na Slovenskem, ki je msturantom rekel pred izpitom: „Če ne boste znali odgovarjati na moja prашanja, potem račnite moliti očenaš, saj noben člen komisije ne zna slovensko“. Ravno tako bi lahko delali učitelji slovenščine na tržaških nemških šolah, kadar jih nadzirajo njih nemški ravnatelji. In vse to se imenuje — uzorna šola! Lahko bi bilo uzmoralepstvo, ako bi bili detični učitelji tako vestni, kakor jih poznamo. Da bi deželni šolski nadzornik pogosto posegal ta pouk, se vendar ne more zahtevati, saj nam Slovanom vlada tudi g'jede tega faktorja ne da toliko, kolikor nam gre, jasno je namreč, da bi morala biti v Trstu dva slovan, deželna šol, nadzornika, jeden za sloven, in jeden za hrvaške šole. Pa je malo upanja, da bi se to kmalu zgodilo, kajti dokler je učna uprava zado voljna s tem, da nemški ravnatelji, ki ne umejo niti besedice slovenskega jezika, nadzirajo tak pouk slovenščine, ter o tem pouku, ki ga ne umejo predlagajo šolski oblasti strokovnjaška poročila, toliko časa ni upati, da bi pomnožili število teh nadzorovalnih organov, ki bi imeli tudi sposobnosti za svojo poslovanje!

Vzgli, Gospod, v njih serca ogenj prave ljubezni do Naroda. Slovenski rodoljub, ki uče biti imenovan, je usklonil „Podpornemu društvu za slovenske visokošolce v Pragi“ dve državni 4% renti po 200 K, za kar se društveni odbor najpriščneje zahvaljuje.

„Agrarier Tagblatt“ ta ugledni hrvaški list, pisan v nemškem jeziku, prinesel je v svojih številkah od ponedeljka in torka iz petesa našega drž. poslanca dr. Rybáře dva velika članka o tržaško-slovenskem vprašanju. Dr. Rybář obsoja avstrijsko vlado, ki s svojo šolsko politiko zanemara nas in podpira Italijane, ki posebej sedaj naglašajo svoj irredentizem.

Odbor slovanskih dam, ki bodo sodelovale na velikem Carl-Metodovem plesu, se je konstituiral in nam naznanja, da sprejemeta darove za srečolov gospa Roža dr. Gregorinova in gospa Zinka dr. Rybářeva. Slovani spominjajte se naših nesrečnih otrok in poma-

gajte s kakršnimkoli darom vzdrževati prepotrebne naše šole.

Ljudska predavanja. Kakor že naznanjeno, pride v nedeljo 12. t. m. predavati g. prof. in predsednik „Slovenske Matice“ dr. Fran Ilešič. Izbral si je navlaš za Trst prirejen tema: Tržaški Slovani leta 1848. Predavanja se bo vršilo v veliki dvorani „Nar. doma“ in sicer točno ob 10. uri zjutraj. Z ozirom na veleznimivi predmet, upamo na obilno udeležbo od strani slov. občinstva.

Odelek za ljudska predavanja. Slovanski gostilničarji! Dne 15. t. m. se vrše nadomestne volitve v gostilničarski konvencij. Ker je to za naše strokovno vprašanje vevlašne, poročal bode naš marljivi tovariš g. Filip Ivanišević o volilni listi na sestanku vseh tržaških slovanskih gostilničarjev. Ta sestanek se vrši v petek, dne 10. t. m. ob 3 uri pop. v dvorani „Trg. izobr. društva“ ulica S. Francesco št. 2. l. Radi vevlašnega pomena, ki ga ima ta razgovor, prosimo, da se ga vdeležijo vsi gostilničarji.

Takoj potem se pa vrši volitev za našo novoustanovljajočo se gostilničarsko tovarniško zadrugo.

O predpripravih bodo poročali gg. Furlan Jos., Može Rud. in dr.

Da se ta naš najnovejši načrt odobri, potrebno je polnoštevilne vdeležbe, da se lahko vsakemu natančno razloži vevlašnost in korist te ustanovitve.

Za pripr. odbor: Birsa Fr., Furlan Jos., Kosič H.

„Češka Beseda“ v Trstu. — Eno pederče vprašanje. V ponedeljek smo omenjali na kratko porod prve organizacije bratov Čehov v Trstu: ustanovitev „Češke Besede“. Odbor „Č. B.“ je sestavljen takole: g. Kubicka Antonia, predsednik; g. Skorkovsky František, podpredsednik; gg. Brabenec Jan (inženir), Hrabánek Václav, Petr V., Vokoun J. inženir, Voudrášek Ferd. veletržec, Wagner Bedřich: odborniki; gg. Nikolau Zdenko, Vaník Jaroslav, Vosecký Frant. (inženir), Wiso Karel: namestniki; gg. Rouš Ladislav, Ruml Jan: pregled. računov. Uverjajo nas, da bo štela „Č. B.“ v kratkem času nad dvestoleto članov. Pri tem pa moramo naglašati, da se češka kolonija v Trstu sestavlja skoraj iz same inteligencije: trgovcev, raznih uradnikov, zdravnikov in inženirjev. Po zaslugi modre politike čeških trgovcev, ki dopisujejo s tržaškimi tvrdkami le v češčini, in ki sami z raznimi podjetji osvajajo tržaški trg, bo češka kolonija v Trstu rasla hitro in nje važnost v našem življenju bo vedno večja. Zato z veseljem pozdravljamo organizacijo prvih in že številnih čeških pionirjev, posebno zato, ker je prvi skupni korak bratov Čehov vodil... v naš „Narodni dom“! „Češka Beseda“ bo živila tesno zvezana s „Slovanskim čitalnico“.

To dejstvo nas dovaja do pomisleka, o katerem se bo moralo resno razpravljati. Pred par dnevi se je ustanovila „Srbska čitalnica“, že nekaj let sem obstoji „Dalmatinski Skup“, da niti niti ne govorimo o naši stari „Slov. Čitalnici“.

„Slovjanska čitalnica“ je bila prva, ki je v Trstu, v samem mestu, začela obdelavati narodno njivo, po primeru delavcev drugod po domovini. Ali novi časi so prinesli naši narodni vojski novih vrst, novih vojskov, ki jim je postalo tesno v stari „Slov. Čitalnici“, ter so si postavili novih taborov po mestu. Naše družabno življenje se je začelo decentralizirati. In ko smo dobili „Narodni dom“, spoznali smo, da je premajhen, da bi mogel vaprjeti avna društva pod svojo streho. Teh je danes toliko, da jih ne bi znali več sešteti! Vsa, ali skoro vsa so potrebna, vsako njih ima svojo nalogo, ali tudi svoj... križ. V tem zimskem času je ta „križ“ najtežji in ravno sedaj najbolj sili na dan stara pritožba in stara želja: zjedimo se, ker trebamo skupnih prostorov in več edinstvo in dejanju!

„Češka Beseda“ je rešila to vprašanje jednostavno: zjedila se je, kakor avtonomno društvo s „Slov. Čitalnico“. To je po našem mnenju najpraktičnejša rešitev življenskega vprašanja dveh društev, ki sta istovetna. Po istem primru se bo moralo nadaljevati, seveda na širši in sigurnejši podlagi, in potem dobimo mi tržaški Slovani, česar največ potrebujemo: organizacijo slovanskih društev, žnjo pa tudi rešitvijo „Narodni dom“, ki bo zares reprezentativni dom tržaških Slovanov, njihovega dela in upanja njihove skupne boljše bodočnosti.

Glede krsta „Poštnege roga“ — ki se je, kakor smo že včeraj povedali, vrtil ob nepričakovano obilni vdeležbi pošt. in brz. valubencev v gostilni g. Hinka Kosiča, ki je bila krasno okinčana z raznimi nakiti v narodnih barvah — moramo še poročati, da se na tej simpatični in v resnici lepo vspeši slavnosti ni pozabilo naše družbe sv. Cirila in Metoda, kajti nabralo se je za družbo na tej slavnosti K 6'68. — Bog živi slovenske poštne in brzostavne valubence in „Poštni rog“!

Družba sv. Cirila in Metoda ima v za logi božične in novoletne razglednice. Rodoljubi segajte po njih! Dosedaj smo prejeli še malo naročil. Posnemajte vrle brate Čeha, ki so pokupili že v mesecu novembru 120.000 razglednic v prid Češke obrambene šolske družbe!

V korist družbi sv. Cirila in Metoda prodaja trgovec Pavel Magdč v Ljubljani umetniško izdelane „fine“ narodne znake z monogramom Dr. sv. C. in M. Ti znaki se

Odlikovana pekarna in slaščičarna

z zlato kolajno in križcem na mednarodni obrtni razstavi v Londonu 1909

Acquedotto 15. - Podruž. ul. Miramar 9

naznanja slavnemu občinstvu, da ima Prodajalnica je tudi dobro preskrbljena z vsakovrstnimi blakoti posebno za čaj; ima razne fina vina in likerje v buteljkah in fine desertne bombone. Sprejema naročila za vsakovrstne torte, krokante itd., kakor tudi vsake predmete za speci. — Ima tudi najfinjšo moko iz najboljših mlinov po najnižji ceni. BREZ-PLAČNA POSTREŽBA NA DOM. — Priporočam se za obilni obisk z odličnim spoštovanjem Vinko Škerk.

VELIKI DOHODI ZA ZIMSKO SEZONO

GIUSEPPE SPECHAR

TRST, ulica S. Caterina šte. 9 -- Piazza Nuova

je bogato založena z veliko izbero zadnjih novosti za zimsko sezono po jako zmernih cenah. — SPECIJALITETA PRAVEGA ANGLEŠKEGA BLAGA.

Izbera srajc, ovratnikov, ovratnic, zapestnic itd. — Na željo se pošiljajo uzorci.

Založništ. iq. pl. Kleinmavr & F. Bamberg - Ljubljana

Pravkar je izšlo v najinem založništvu:

Kapitan Marryat: Morski razbojnik.

Iz angleščine prevel J. M.

Marryat je najnamenitejši angleški opisovatelj mornarskega življenja in to prevod najboljšega Marryatovega romana.

8°, 244 strani. Broširan K 2'50, vezan K 3'70.

Dobiva se v vseh boljših knjigarnah.

Velika skladišča manufakturnega blaga in konfekcij za gospode, gospe in otroke.

Plačilo na obroke.

M. B. Katz

TRST - ulica Sanità 16, II. nadstr.

Podružnica v Gorici, ulica Alvarez 3, I. n.

Jabolka

razpošilja v vsaki množini 100 kilo po Kron

16— do 22— iz kolodvora Litija in po povzetju

IVAN RAZBORSEK, Smartno pri Litiji

Zaloga izgotovljenih oblik in manufakturnega blaga

Al Mondo

Preseljena iz Barriere št. 33

v ul. dell' Istria šte. 8 (Sv. Jakob)

Velika izbora moških, deških in otroških oblik. Zaloga blaga za oblake po meri. Srajce spodnje hlače, nogovnice, pletenine, ovratniki zapestitki, ovratnice itd. itd. v bogati izbiri.

Zaloga najboljših modrih, rumenih in belih jop za mehanike itd.

Specijaliteta: hlače za delavce. Vse po najzmernejših cenah.

Cement - Portland

„SALONA“

Družbe „SPALATO“

Anonimno deln. društvo cementa Portland SALONA.

Letni proizvod: 10.000 važen.

IZKLJUČNI ZASTOPNIK

Leopold Feiner, Trst

• Pisarna • Zaloga Cementa

ul. Carradori 16 Riva Grumula 2

Telefon 605. Telefon 23-30

G. Levi Minzi & Co.

Nova in bogata zaloga vsakovrstnega

POHIŠTVA

Spalne in jedilne sobe na izbero.

Najnovejši uzorci.

Trst, Via dei Rettori št. 1

Telefon št. 71 Romano IV.

Čudovito nizke cene :-:

dvokoles, šivalnih strojev, vsakovrstnih gramofonov za gostine, kakor tudi različnih najnovejših plošč. Izvirajo se tudi vsa najnovejša izvirajo poprave. Pri Batjelu, Gorica Stolna ulica 3-4. Prodaja tudi na obroke. - Ceniki franco.

Prod se čevlarski stroj po nizki ceni. Via S. Giovanni 15, vratar. 2120

nosijo lahko kot igle na kravati, zagumbice, kot gumbi za zapetnice, priviski k verižicam, kot broške za dame. Znači se priporočajo za božična in novoletna darila.

Telefonska zveza z Italijo. Avstrijska telefonska mreža je dobila zvezo z italijansko telefonsko mrežo in se v par dneh otvori redno telefonsko komunikacijo z gornje- in srednje-italijanskimi mesti do Rima.

Tržaška mala kronika.

Tatvina v manufakturni prodajalnici. V predmestni noči so neznan tatovi s pozarejenimi ključmi ušli v manufakturno prodajalnico g. Karola Rudaj iz Odeas v ulici Scalinata št. 1. in so ukradli raznega blaga za 294 K. Tudi Rudaj je zavarovan proti vladu.

Velika tatvina koč. V noči od 6. na 7. t. m. so došli še neznan lopovi z vetribi od rli ruleto, ki zapira skladišče trdke koč Agostino Di Liberti iz Castellamare v Italijo, nahajajoče se v ulici Molin a vento št. 7 in so odnesli 204 raznih utrojenih koč v skupni vrednosti 2560 K. Ko so tatovi opravili svoje delo, so ruleto zopet zaprli. Trdka je zavarovana proti vladu.

V Pasteurjev zavod na Dunaj se je sinoči odpravila šestletna Marija Barbo iz Orla-Klanec, ki jo je ugrizel neki pes. Ugotovo se je, da je pes stekel. Obenem so ugotovili, da je omenjeni pes, preden so ga ubili, ugrizel 25 do 30 drugih prov.

Poskušeni samomor. — 26-letna delavka Marija Trost, stan. v ulici Salice št. 13, je večeraj popoldne v samomerilno svrhu izpila dozo kربولne kisline. Prvo pomoč jej je nudil zdravnik z rešilne postaje, ki jo je potem ukazal odvesti v bolnišnico.

Trost si je hotela vzeti življenje, ker jo je zapustil ljubček, s katerim jo skupno živela.

Aretirana — sta bila predincenem dva uradnika špeditijske trdke Caro & Jellinek, Konold in Feimann, ker sta osumljena, da sta v srobočni luki večkrat izvršila velike tatvine.

Koledar in vreme. Danes: Peter For. sp. Jutri: Prenos lavr. bišice.

Temperatura včeraj: ob 2. uri popoldne + 12° Celz. — Vreme včeraj: deževno.

Naše gledališče.

Sinočnja predstava je bila jako dobro obiskana. Igralo se je dobro. Ensemble jako lepo sestavljen. Občinstvo je bilo zadovoljno.

Društvene vesti.

Čitalnica pri sv. Jakobu naznanja da otvori prihodnjo nedeljo 12. t. m. ples v društvenih prostorih. Ples se bo vršil nadalje vsako nedeljo in praznik od 5. ure pop. in bo trajal do 9. zvečer. Vstopnina za gospode 50 stot., dame 20 stot. Zabeležni prihodnjo sredo se bodo vršile vsako sredo plesne vaje od 8—10 zvečer; ter se bo poučevalo jednotevne in umetne ples.

Darovi.

Za Filipa Marca, žrtve nedeljskih strelav, nabral je g. L. Švagel na „Miklavževem večeru Čitalnice“ pri sv. Jakobu 4 krone. — Srčna hvala. — Ta zglad naj bi našel pomočnike, ker je dotičnik revni delavec.

Gospodarstvo.

Nemška banka v Trstu. Osrednja banka nemških hranilnic v Pragi ustanovi meseca januarja pr. l. v Trstu filijalko. Ravnatelj te filijalko bo g. Jurij R. Jegher, bivši likvidator pri tukušnji filijalki banke „Union“.

Vesti iz Kranjske.

Župnik utonil. V noči od 1. na 2. dec. tega leta je g. Josip Kramaric, župnik iz Vrba pri Vinici na Dolenjskem, z viniškega mosta po nesreči padel v jako naraslo Kolpo in utonil. Pokojnik je bil star 51 let.

Vesti iz Štajerske.

Stisnil ga je voz. 38-letni posestnik I. Veingerl iz R. čic pri Mariboru je peljal domov naložen voz sene. Med potom se je pa voz zvrnil in pokopal pod teboj Veingerla. Ko so prihiteli ljudje, so ga našli mrtvega pod vozom.

Ni treba več užigalic!

En sam pritisk proizvaja ogenj!

Imperator

Žepni užigalci in op. ena elegantna, najnovejša, a vso praktična, svetiljka, za prigrizati z eno roko, absolutno varna, traja mnogo let. Cena 1 komad K 3.—, 3 komadi K 8.25, 6 komadov K 15.— Poleg vsakega komada natančno op. Pošilja se proti naprej poslani dotični svoti franco, ali priporočeno (35 vinarjev več).

Exporthaus Königsberg 607 Ogrska

Restavracija stara, dobrodoša — v Ljubljani, se izvežbano gostilničarja odda v najem — Prijazno ponudbo se prosi na Poštali predal 3 Ljubljana. 2086

Iščemo gospodinje, ki bi kupile dobro blago po nizki ceni. 40 m. 5—12 m dolgih, lepo izbranih ostankov, od posteljnih pregrinjaj, Zefira, tkanine po povzetju K 20— poštne prosto. 140/200 cm rjuhe 1/2, ducate K 11.— Neugajajoče blago se sprejme nazaj proti povračilu zneska. Slovanska tkalnica J. V. Č. J. K. Josef Vlach Červ. Hor. Kostelec — Krkonoško gorovje.

Sprejme se takoj brivec - delavec, ki govori sloven-ki in italijanski. Več pove Jakob Živic, brivec v Bar-kovljah. 2100

Vinarska in gospodar. zadruga v Dornbergu pri Gorici — ima na prodaj mnogo tisoč hektolitrov najzbojnerejšega vina — med tem tudi sladkega & la „prosekar“. — Na zahtevo se služi z uzorci. 1947

14-leten deček z dežele se išče za trgovino je-stvin, izurjen v pisavi in računstvu. Več se poišče v trgovini Ivan Klun, ul. Com-merciale št. 15. 2141

Pozor! M. LEVI Pozor! Trst - Via della Beccherie 22, vrata št. 13 Kupuje rabljeno pohištvo, ponošene obleke in šivalne stroje. Pisati dopisnico. Pride sam na dom.

Prodajalnica oblek

ulica Giosuè Carducci 32 **J. Farchi,** ulica Giosuè Carducci 32

s zalogo elegantnih oblek zadnje novosti in elegantnega kroja. — CENE ZMERNE.

Izvršujejo se obleke po meri v lastni krojačnici.

ulica Giosuè Carducci št. 32, Trst

Popust od 30 do 40 %

Kovinske ure K 3 — napr.	Zlati uhani od K 3 — napr.
srebrne „ 6 — „	z dem. „ 8 — „
zlate „ 19 — „	Zlati prstani „ 4 — „
Budilke „ 2 — „	z dem. „ 6 — „
Senške „ 5 — „	Zlate Broche „ 6 — „
Regulatorji z nih. „ 18 — „	Zlate zapescin „ 20 — „

Zlate in srebrne verižice in priviski za moške in ženske

Bogomil Pino, urar

ul. Vinc. Bellini 13 (nasproti sv. Antona novega)

„Tržaška posojilnica in hranilnica“

XX Piazza della Caserma št. 2, I. n. XX

v lastni hiši (Vhod po glavnih stopnicah) Telefon 952

Ima na razpolago jekleno varnostno celico

in je varna proti vladu in proti požaru, v kateri so shrambice, ki se oddajajo strankam v najem ki sicer

za celo leto kron 30 za četrt leta kron 12
za pol leta „ 20 za en mesec „ 6

Shrambice so 24 centimetrov visoke, 21 centimetrov široke, 48 centimetrov globoke — Shrambice ne more nihče drugi odpreti kakor stranke, ki same osebno shranijo svoje stvari, kojih ni treba prijaviti.

Oddaja hranilne pušice

katero se priporoča posebno starišem, da na ta najnovejši in najuspešnejši način navajajo štediti svojo deco

Nadaljna pojasnila daje zavod ob navadnih urah.

Giuseppe Waldner

TRST - ulica Media 3 - TRST

Zaloga jelovega lesa s prodajo na drobno in debelo. — OKVIRJI iz bukovega in jel. lesa.

Izbera vsakovrstnih obloženih in ostruženih predmetov iz bukovega in jelovega lesa itd.

Bogata Izbera obložkov. — Lopate za pekárje.

Ernest Pegan, Trst

Ulica Caserma 19 (nasproti kavarni Commercio)

Trgovina s svežim in pre-kajenim svinjskim mesom.

Vse vrste salsami. Najfin. sir. Mast. Kouserve. Praške in graške gnjati.

Razne klobase. — Moderno opremljen buffet.

Vedno sveže DEHERJEVO PIVO. — KRAŠKI TERAN. — Garantirana PRISTNA VINA iz vipavske vinarske zadroge. — ŠAMPANJEC. — DE-SERTNA VINA. — LIKERJI ODLIKOVANIH TRDK.

Gostilničarjem se daje primeren popust.

Adolf Kostoris

skladišče oblek za moške in dečke

Trst, via S. Giovanni 16, I. n.

(zraven Restavracije Cooperativa ex Hachet)

prodaja na mesečne ali tedenske obroke obleke in površnike za moške, perilo itd.

Najdogovornejše cene

POZOR! Skladišče ni v pritličju ampak v prvem nadstropju

Zaloga ovsa in klaje

Prodaja tudi koruzno parjo za posteljo

M. ud. ZERQUENIK

ulica Luigi da Palestrina 2 (ogel ul. Cornaro)

VINO

istrsko, najboljšo vrsto, naročiti je le pri trdki

Václav O. Valeš

Pazin (Istra). — Zmerne cene. — Vzorci zastoj.

Trgovci z vinom na veliko dobijo popustka.

LASTNA HIŠA — Telefon št. 262

LASTNA HIŠA — Telefon št. 262

Največje narodno špeditijsko podjetje na Kranjskem

JOSIP SKERLJ

Ljubljana Dunajska cesta 29 (ex Bavar. dvor)

se priporoča za vsa v špeditijsko stroko spadajoča naročila, katera izvrši točno in solidno

: po najnižjih cenah.

Interesantna !! NOVOST !!

Nenavadno presenečenje.

Avtomatično vžigalo

„REGENT“.

Žepno kresilo in istočasno žepna svetilka.

Jako elegantno in praktično. Naravno uporabljanje z 1 roko.

Z enim pritiskom ogenj in luč.

Cena z opisom vred: 1 komad K 3.30; 3 komadi K 7.75; 6 komadov K 15.—; 12 komadov K 27.—. Poštne preste pošiljate, ako se pošlje denar uspej ali pa po povzetju.

ALOISSCHAUMANN DUNAJ, V. Leitgebasse št. 7 III.

PO POVZETJU STANE 30 STOTINK VEČ.

Plemenske kokoši

najboljše, zimske nosilke (barve na izbero)

20 kom 5 mesecev starih, prosto na vsako postajo Kron 30.—; 6 komadov K 9.50.

L. Altneu, Werschetz, Ogrsko.

!Emporij!

„ALLA MODA TRIESTINA“

Trst - ulica Farneto št. 4.

Včeraj 1. decembra 1909 odprla se je

NOVA „PRODAJALNICA“

manufakturnega blaga

ter blaga vsake vrste, konfekcionirana, kakor tudi drobnarije. Lastna izdelovalnica. Krojačnica za ženske izdelke.

Veliko iznenadenje!

!! Cela oprema za neveste zastoj !!

Se priporoča trdka **BORSATTI & Co**

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove (vagal Torrente) Alla città di Londe

Veik izbor izgotovljenih oblek za moške in dečke kostumi za otroke. Površniki, močne jope, kožni in razni paletotovi. Obleke za dom in delo. Delavske obleke. Tirolski liden. Nepremodljivi plašči (pristni angleški). Specijaliteta: blago tu- in inozemskih tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah